

De Woutertje Pieterse Prijs is een prijs voor het beste oorspronkelijk Nederlandstalige kinder- of jeugdboek dat het afgelopen jaar is verschenen. In 2026 zijn er zes boeken genomineerd.

Om leraren te inspireren aan de slag te gaan met actuele én goede kinder- en jeugdboeken, bieden wij lestips aan bij de genomineerde boeken. Dit jaar zijn er lestips vanaf groep 3 van het basisonderwijs tot en met de derde klas van het voortgezet onderwijs.

LESTIPS

VOOR DE ONDERBOUW VAN HET VOORTGEZET ONDERWIJS *)

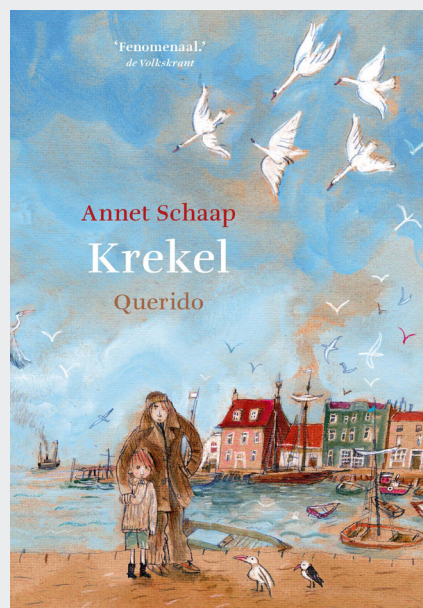
Deze lessuggesties richten zich op het boek *Krekel* van Annet Schaap (Uitgeverij Querido).

Thema's in dit boek

- familie: vader en dochter/zonen, broers, stiefmoeder
- rolpatronen (doorbreken)
- transformatie
- zoektocht
- weerbaarheid
- normen en waarden
- sprookjesvertelling
- (veranderende) tegenstellingen:
  - verlangens vs opoffering
  - meisjes vs jongens
  - overvloed vs tekort
  - spreken vs zwijgen
  - regels handhaven vs overschrijden

Krekel

De elfjarige Eliza heeft nog maar één broertje over: Krekel (6). Haar vijf oudere broers zijn volgens haar vader en stiefmoeder verdronken op zee, maar dat gelooft Eliza niet. Ze neemt haar broertje op sleeptouw om de waarheid te achterhalen over hun andere broers. Ze monstereert aan op een schip en varen richting de Witte Kliffen. Ook juffrouw Amalia vaart mee, de schooljuffrouw uit Annet Schaaps eerdere boek *Lampje*. Uit diezelfde wereld spelen ook meneer en mevrouw Rozenhout en tuinman Nick een rol in dit verhaal.

Uit het juryrapport

"Annet Schaap breidt de wereld die ze in Lampje heeft geschapen uit met nieuwe, treffend gekarakteriseerde personages en fantastische wezens, en kleedt vertrouwde figuren verder aan. Knap geeft ze ieder een eigen stem, met als stralend middelpunt de vroegvolwassen Eliza (soms kwetsbaar, dan weer stoer maar vooral volhardend) en Krekel (eerst klein, afwijkend en stotterend, later steeds resoluter en sterker) die in dit verhaal hun lot herschrijven."

*) Deze lestips richten zich op deze doelgroep omdat er al zoveel is voor de bovenbouw basisonderwijs (zie p. 4).

VIJF NAMEN

MOTTO

ONDERZOEKEN

Vooronderzoek

Lees de motto's van het verhaal (p. 5) voor en laat de leerlingen een keuze maken welk motto hen het meest aanspreekt. Verdeel de klas in groepjes van 4 leerlingen rondom een motto en laat ze op onderzoek uitgaan:

- Wat komen ze te weten over de bron-tekst?
- Welke thema's komen hierin naar voren?
- Wat kan dit betekenen voor het verhaal?

Poster presentatie

Laat de groepjes een poster ontwerpen in woord en/of beeld over de betekenis van het motto. Ze kunnen een eigen keuze maken welke media ze hiervoor willen gebruiken (analoog of digitaal). De groepjes presenteren hun poster aan de anderen.

Voorlezen

Laat de voorkant van het boek zien en lees het eerste hoofdstuk *Vijf namen* (p. 8-15) voor. Vertoon p. 8 op het bord (zie het inkijsvoorbeeld via de QR-code).

Bespreken

Besprek met de leerlingen welke elementen ze uit de motto's tegen zijn gekomen in het verhaal. De zwanen zijn bijvoorbeeld terug te zien in de illustraties (voorkant en veertje) en in de tekst wordt gesproken over de tegenstelling jongen-meisje.

TIP: Als je het boek verder gaat voorlezen, kun je na afloop met de leerlingen weer het gesprek aangaan over de betekenis van de motto's.

ACHTERGRONDINFO

Werken aan het vergroten van verhaalbeprij en literaire competentie

Intertekstualiteit en veranderende tegenstellingen

Annet Schaap speelt met bestaande sprookjes en herschrijft ze tot nieuwe verhalen waarin ze breekt met oude structuren. In *Krekel* zijn de sprookjes *De wilde zwanen* van Andersen en *De zes zwanen* van de gebroeders Grimm met elkaar gecombineerd tot een eigentijds sprookje. Meisjes nemen het voortouw in haar verhalen en ondergaan niet lijdend, maar bepalen hun eigen bestemming. Zo creëert ze een wereld die draait om veranderende tegenstellingen vol nieuwe invalshoeken om nader te onderzoeken (van Dijk & Draaisma, 2025).

Focalisatie

Het boek *Krekel* leent zich goed om aan de slag te gaan met de focalisatie in een verhaal. De alwetende verteller staat hier buiten de verhaalwerkelijkheid (externe focalisator) en laat de lezer kennismaken met de personages en situaties. Vervolgens kijken we mee vanuit de beleving van verschillende personages in het verhaal (interne focalisatie). De continue wisseling in focalisatie is een sterk gegeven in *Krekel* en zorgt ervoor dat de lezer steeds een eenzijdig beeld krijgt voorgeschoteld en het van een andere kant kan bekijken (van Dijk & Draaisma, 2025).

HAVEN

FOCALISATIE

INZICHT

Samenlezen

Maak een kopie van het hoofdstuk *Haven* (p. 16-21) en deel het uit. Verdeel de klas in groepjes van 4 leerlingen. De leerlingen verdelen de tekst de lezen deze hardop aan elkaar voor:

- 1 leerling leest het eerste en derde deel
- 1 leerling leest het tweede deel
- 2 leerlingen verdelen de rollen van Eliza en Krekel van het vierde deel

Samenspraak

De groepjes bespreken wat ze is opgevalen tijdens het lezen:

- Wie vertelt het verhaal?
- Door wiens ogen heb je het verhaal gevolgd?

- Kon je ook in het hoofd van andere figuren meekijken? Hoe kwam dat?

Bespreken

Besprek met de leerlingen door wiens blik ze hebben meegekeken. De verteller staat buiten de verhaalwerkelijkheid als externe focalisator. Daarnaast kijk je mee in de hoofden en door de ogen van Eliza en Krekel en wisselt dit perspectief steeds. Door de verdeling in rollen bij het voorlezen hebben de leerlingen dat kunnen ervaren. Wat zijn ze te weten gekomen over Eliza en Krekel? Hoe denken deze personages over elkaar?

KRENTENBOL

TEGENSTELLINGEN

VERBINDING

Voorlezen en noteren

Lees het hoofdstuk *Krentenbol* (p. 30-36) voor. Laat de leerlingen tijdens het voorlezen noteren welke tegenstellingen ze tegenkomen in het verhaal.

Tegenstellingen

Laat de leerlingen daarna in tweetallen overleggen welke tegenstellingen ze hebben gehoord en of ze er samen nog meer kunnen bedenken. Denk aan: jongen/meisje, schuldig/onschuldig, man/vrouw, gul/gierig, vriendelijk/onaardig, honger/eten, overvloed/tekort, krijgen/stelen, moed/angst, vuil/schoon, huilen/lachen, vrij/gevangen...

Inventariseren & verwerken

Laat de tweetallen een tegenstelling noemen en noteer ze allen op het bord. Verdeel de tegenstellingen over de tweetallen en laat ze hun tegenstelling in beeld uitwerken tot 2 memorykaartjes die bij elkaar passen. Elk tweetal maakt 5 dezelfde setjes.

Memoryspel

Verdeel de klas in 5 groepjes en geef elk groepje het hele memoryspel met alle setjes. Laat ze samen het memoryspel spelen terwijl ze bespreken of iets bij elkaar hoort en welke tegenstelling ze zien.

TIP: Als jullie het boek verder lezen, kun je het memoryspel verder aanvullen (zie ook *Thema's in dit boek*).

MEER LEZEN?

Andere boeken van Annet Schaap

- *De meisjes* (2021) Uitgeverij Querido.
Genomineerd Woutertje Pieterse Prijs 2022
- *Lampje* (2017) Uitgeverij Querido.
Woutertje Pieterse Prijs 2018

Meer over Krekel

- *Krekel* is als luisterboek te beluisteren via de online bibliotheek, ingesproken door Annet Schaap zelf, zie QR-code:
- Andere lesbrieven voor de bovenbouw van het basisonderwijs, zie QR-codes:

Bronnen

- Andersen, Hans Christian (2014) *De wilde zwanen*. In: Annelies van Hees (Vert.), *Andersen sprookjes en verhalen* (pp. 93-105). Rotterdam: Lemniscaat.
- Grimm, gebroeders (2005) *De zes zwanen*. In: Ria van Hengel (Vert.), *Grimm* (pp. 153-156). Rotterdam: Lemniscaat.
- Dijk, Yra van & Nienke Draaisma (2025) *Tussen dier en mens: het close readen van de tussenruimte in Krekel van Annet Schaap*. In: Yra van Dijk & Marie-José Klaver (Red), *Lezen voor waarden: taal en burgerschap in de klas* (pp. 167-176). Meppel: Boom.

Meer info over Annet Schaap

- www.annetschaap.com
- www.instagram.com/annetschaap
- www.facebook.com/annet.schaap
- De Grote Vriendelijke Podcast. Aflevering 135. Update februari 2025 (m.m.v. Annet Schaap)
<https://degrotevriendelijkepodcast.nl>

Colofon

Deze lestips zijn ontwikkeld door Loes Reichenfeld (LEES met LOES) - www.leesmetloes.nl

In opdracht van Stichting Woutertje Pieterse Prijs.

Scan de QR-code voor lessuggesties bij alle genomineerde boeken:

voor het basisonderwijs

- groep 3-4: *Alle dingen die mijn opa stiekem is* van Gerson Main & Hedy Tjin
- groep 5-8: *Konijntjes op het kerkhof* van Peer Wittenbols & Shamisa Debroey
- groep 5-6: *Atman!* van Bart Moeyaert & Mark Janssen
- groep 7-8: *De oorsprong der dingen* van Jacques & Lise

voor het voortgezet onderwijs

- klas 1-2: *Krekel* van Annet Schaap
- klas 2-3: *Albatros* van Yorick Goldewijk

Mogelijk gemaakt dankzij de Brook Foundation, De Versterking en het Hendrik Muller Fonds.

